

РЕЗЮМЕ

М. С. Буренко. Комплексная оценка профессиональных качеств будущих тренеров-преподавателей как необходимое условие формирования специальных компетенций.

В статье теоретически обоснована целесообразность и необходимость комплексной оценки личных и профессиональных качеств будущих тренеров-преподавателей с использованием ассесмент-центра в ходе формирования профессиональных компетенций.

Ключевые слова: профессиональные компетенции, будущие тренеры-преподаватели, профессионально ориентированные дисциплины, ассесмент-центр.

SUMMARY

M. Burenko. Complex estimation of professional qualities of future trainers-teachers as necessary condition of forming of the special jurisdictions.

Theoretically grounded expediency and necessity a comprehensive using the assessment center during the formation of professional competence of future coaches in the study of professionally-oriented courses.

Key words: professional competence, future coaches, professionally-oriented courses, assessment center.

УДК 378.147+370.113

М. С. Головань

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи
Національного банку України»

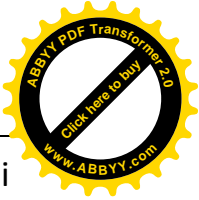
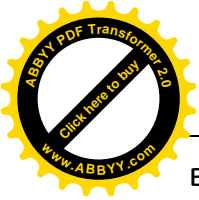
КОМПЕТЕНЦІЯ ТА КОМПЕТЕНТНІСТЬ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ

У статті проаналізовано підходи до означення понять «компетенція» та «компетентність» як базових понять компетентнісного підходу. Установлено взаємозв'язок між цими поняттями, обґрунтовано їх розмежування. Компетенція – це коло питань, в яких людина добре обізнана (або має повноваження). Компетентність – це інтегративне утворення особистості (якість особистості), що є результатом опанування компетенцій. Компетентність виявляється в успішно реалізованій у діяльності заданій компетенції.

Ключові слова: компетентнісний підхід, компетенція, компетентність, готовність, здатність, діяльність.

Постановка проблеми. Становлення суспільства знань суттєво посилює вимоги до рівня професіоналізму, компетентності працівників організацій. Тому в системах вищої, професійно-технічної та післядипломної освіти у процесі підготовки фахівців акценти зміщуються на результати навчання, формування у майбутніх випускників навчальних закладів, працівників підприємств тих компетенцій, які необхідні їм для ефективної діяльності на своєму робочому місці.

Іншою нагальною потребою з'ясування сутності та співвідношення понять «компетенція» і «компетентність» є розробка професійних стандартів, Національної рамки кваліфікацій та Національної системи кваліфікацій в Україні. Проте серед вітчизняних і зарубіжних учених дотепер ще й досі

відсутнє однозначне розуміння їх сутності й співвідношення. Існуючі означення цих понять часто несуть «відбиток» особистих уподобань автора, в одних публікаціях ці поняття ототожнюються, в інших – розрізняються. Одні й ті самі терміни у різних публікаціях тлумачаться по-різному, хоча наукова методологія передбачає термінологічну однозначність понять. Це зумовлює актуальність нашого дослідження.

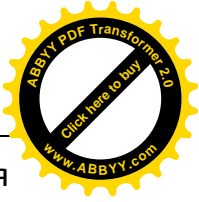
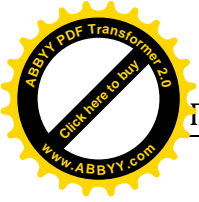
Аналіз актуальних досліджень. Поняття «компетенція» та «компетентність» були предметом наукових досліджень багатьох науковців. Найвідоміші праці російських та українських учених-педагогів В. І. Байденко, Н. М. Бібік, І. О. Зимньої, Н. В. Кузьміної, А. К. Маркової, О. В. Овчарук, О. І. Пометун, Г. К. Селевко, Р. Уайта, А. В. Хуторського становлять основу досліджень цих явищ, дають змогу визначити аналізовані терміни як динамічні поняття.

Фундаментальний теоретичний аналіз понять «компетенція» і «компетентність» працівників організацій здійснили М. Армстронг, Ч. Вудруф, О. А. Грішнова, Л. В. Івановська, А. В. Казановський, В. Т. Лозовецька, Ю. Г. Одегов, В. С. Плохій, Г. Г. Руденко та ін. Однак багато суттєвих моментів стосовно цієї проблематики так і залишаються до кінця нерозв'язаними, тому вважаємо за потрібне проаналізувати різні підходи до трактування цих питань та визначення їх сутності.

Мета статті – з'ясувати сутність і співвідношення понять «компетентність» і «компетенція», обґрунтувати їх розмежування.

Виклад основного матеріалу. Щоб глибше зрозуміти природу цих понять, звернемося до енциклопедичних джерел і словників, які розкривають їх багатогранність і неоднозначність. Латино-російський словник поняття «competentia» трактує як узгодженість, відповідність, а «compete» – як відповідати, бути годящим, здатним [9, 217]. У перекладі з англійської «competence» означає: здатність, уміння; компетентність; компетенція, повноправність [24, 563]. Тлумачні словники англійської мови трактують це поняття як відповідність, достатність, уміння виконувати певну роботу, завдання та обов'язок; розумові здібності або загальні вміння і навички [22, 200]; властивість за значенням «компетентний» [21, 116].

Варто зазначити, що в англомовних джерелах застосовується також слово «competency» (мн. competencies), яке має ті самі значення, що й «competence». Крім того, аналіз етимологічної інформації тлумачного словника доводить, що саме «competency» походить від латинського competentia [22, 200], а це означає, що його потрібно перекладати як «компетенція».

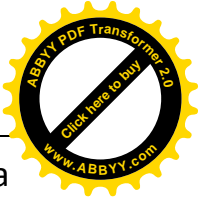
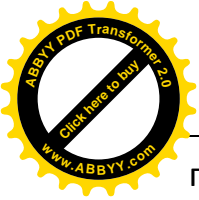

У тлумачних та енциклопедичних словниках компетенція визначається як «добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи» [10, 874]; «коло питань, в яких хто-небудь добре обізнаний; коло чііхось повноважень, прав» [11, 289]; «коло повноважень, наданих законом, статутом або іншим актом конкретному органу або посадовій особі; знання і досвід у певній галузі» [14, 613]; «коло питань, явищ, в яких дана особа авторитетна, має досвід, знання; коло повноважень, галузь належних для виконання ким-небудь питань, явищ» [17, 358].

Тлумачення поняття «компетентний» в українських та російських словниках хоча дещо й відрізняються за своїм змістом, але містять загальні аспекти: «1) який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований; 2) який має певні повноваження; повноправний, повновладний» [10, 874]; «знаючий, обізнаний, авторитетний в якій-небудь галузі; який володіє компетенцією» [11, 289]; «обізнаний, визнаний знавець з певного питання; який володіє компетенцією, повноправний» [17, 358]. За психологічним словником «компетентність» – психосоціальна якість, що означає силу і впевненість, впливаючи з почуття особистої впевненості і корисності, що дає людині усвідомлення своєї здатності ефективно взаємодіяти з оточенням [12, 186].

Трактування словниками поняття «компетенції» відображає переважно соціальну сторону діяльності суб'єкта, фіксує коло заданих ззовні цілей і способів діяльності. Знання, коло питань, досвід подані як узагальнені поняття, що не стосуються конкретної особи, які не є її особистісним надбанням. Так, у професійній діяльності компетенція суб'єкта визначається посадовими обов'язками й посадовою інструкцією, а в системі освіти – цілями навчальної діяльності суб'єкта освіти і навчальним планом. Поняття «компетентний» стосується особи, яка володіє компетенцією, і є оцінною категорією щодо ефективного виконання своїх повноважень або функцій. Компетентність виступає в українській і російській мовах як якість, яка дозволяє їй (або навіть дає право) вирішувати певні завдання, ухвалювати рішення, виносити судження в певній галузі. Основою цієї якості є знання, обізнаність, досвід соціально-професійної діяльності людини.

Поняття «компетенція» та «компетентність» є також об'єктом досліджень фахівців з управління персоналом організацій. Зокрема у 1982 р. у США були опубліковані результати наукових досліджень В. Макелвіла, які теоретично доводили, що сутністю будь-якої організації, її основою є наявний набір компетенцій усіх працівників компанії [16, 167]. Спершу терміни «компетентність» і «компетенція» як у наукових дослідженнях, так і у

практиці роботи служб персоналу використовувалися як синоніми. Однак, на думку Ч. Вудруфа, слід розрізняти зазначені поняття: компетентність – це поняття стосується людини, воно передбачає аспекти поведінки, що стоїть за компетентним виконанням роботи; компетенція – це поняття стосується роботи, сфери професійної діяльності, в якій людина є компетентною [25, 30–33]. Лайн М. Спенсер та Сайн М. Спенсер визначали компетенцію як базову якість індивідуума, що визначає ефективно або найкраще виконання ним деяких робіт або дій у певних ситуаціях [15].

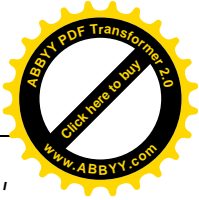
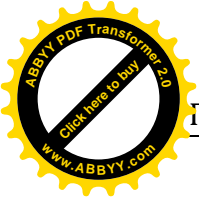
На думку англійського вченого М. Армстронга, термін «компетентність», по-перше, корисний для опису того типу поведінки (тих його аспектів), який потрібен організації для досягнення високого рівня ефективності. Це поняття допомагає зосередити увагу на ключових питаннях поведінки, що впливають на результати. По-друге, поняття «компетентність» можна використовувати для опису тих знань і вмінь, які очікуються від працівника для ефективного виконання його обов'язків [1, 277].

Отже, компетентність – це здатність особи вирішувати виробничі завдання конкретної організації, а компетенція – стандарти поведінки, які забезпечують цю здатність.

У педагогічних дослідженнях поняття «компетенція» вчені визначають по-різному, але, на нашу думку, усі аналізовані трактування мають спільну основу. Подаємо основні підходи до трактування цього терміна:

- *компетенція як сукупність знань, умінь, навичок, способів дії та ставлень особистості до певного предмета, галузі знань.* А. Хуторський зазначає, що компетенція включає сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що стосуються певного кола предметів і процесів, необхідних для якісної продуктивної діяльності стосовно них [8]. З огляду на це вчений уводить у науковий обіг поняття «освітня компетенція» – сукупність смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок і досвіду діяльності учня стосовно визначеного кола об'єктів реальної дійсності, необхідних для здійснення особистісно та соціально значущої продуктивної діяльності. Загальноосвітні компетенції потрібні не для всіх видів діяльності, у яких бере участь людина, а тільки для тих, що охоплюють основні освітні сфери й навчальні предмети [7].

Таке розуміння компетенції співзвучне європейському трактуванню компетенції, що включає *знання й розуміння* (теоретичне знання академічної сфери, здатність знати й розуміти), *знання як діяти* (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), *знання як бути* (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті);

- *компетенція як інтегративна цілісність* знань, умінь і навичок, що забезпечують професійну діяльність, здатність людини реалізовувати на практиці свою компетентність [5, 26];

- *компетенція як об'єктивна категорія, суспільно визнаний рівень* знань, умінь і навичок, ставлень тощо у певній сфері діяльності людини як абстрактного носія [8, 92]. Н. М. Бібік трактує компетенцію як соціально закріплений освітній результат. Тобто компетенції можуть бути виведені як реальні вимоги до засвоєння учнями сукупності знань, способів діяльності, досвіду, ставлень з певної галузі знань, якостей особистості, яка діє в соціумі. Дослідниця передає поняття «компетенції» через усталені поняття: «готовність до...», «здатність до ...» [8, 49];

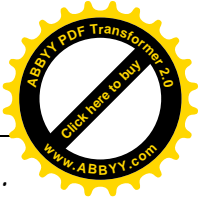
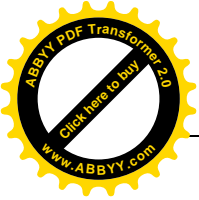
- *компетенція як загальна здатність*, що базується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, набутих завдяки навчанням [2, 38]. Такої ж думки дотримуються російські дослідники С. Е. Шишов та В. А. Кальней [20]. Дж. Равен також звертає увагу на те, що компетенції – це мотивовані здібності.

Поняття «компетентність» означають так:

- *компетентність як інтегрована характеристика якості особистості*, результативний блок, сформований через досвід, знання, уміння, ставлення, поведінкові реакції [8, 92] (Проект ПРООН «Освітня політика та освіта "рівний – рівному"»);

- *компетентність як інтегративна якість особистості*. На думку Г. К. Селевка, компетентність – це «...інтегральна якість особистості, яка проявляється в її загальній здатності та готовності до діяльності, що ґрунтується на знаннях і досвіді, які набуті в процесі навчання і соціалізації та орієнтовані на самостійну і успішну участь у діяльності» [13, 139]. Як уважає В. Д. Шадріков, *компетентність* – це набуття певних знань, навичок, життєвого досвіду, що дозволяє говорити про що-небудь, робити або вирішувати що-небудь, а також наявність у людини високого рівня ініціативи, здатності організовувати людей для виконання поставленої мети, готовності оцінювати та аналізувати соціальні наслідки своїх дій. Компетентність – «якість особистості або сукупність якостей, мінімальний досвід діяльності в заданій сфері» [19, 27];

- *компетентність як здатність до чогось*. Експерти програми «DeSeCo» (Definition and Selection of Competencies) тлумачать компетентність як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, діяти й виконувати поставлені завдання. С. Е. Шишов та В. А. Кальней зазначають, що компетентність – це здатність (уміння) діяти на основі здобутих знань. Компетентність передбачає досвід самостійної діяльності на основі універсальних знань [20, 21];

- *компетентність як поєднання, набір знань, умінь, навичок тощо.*

М. А. Холодна вважає, що компетентність – це особливий тип організації предметно-специфічних знань, що дозволяють ухвалювати ефективні рішення у відповідній галузі діяльності. На її думку, знання повинні задовольняти такі вимоги: різноманітність (множина різних знань про різне); структурованість; гнучкість; оперативність і доступність; здатність до застосування знань у нових ситуаціях; категоріальний характер знань; володіння не тільки декларативними, але й процедурними та конструктивними знаннями; рефлексія, тобто знання про широту і глибину своїх знань [18, 207]. Такої ж думки дотримується і українська дослідниця О. І. Пометун [8, 17]. Російський педагог А. В. Хуторський характеризує компетентність у визначеній галузі як поєднання відповідних знань і здібностей, що дають підставу обґрунтовано судити про цю сферу й ефективно діяти в ній. Компетентність – це володіння людиною відповідною компетенцією, що включає його особисте ставлення до неї та предмета діяльності [7];

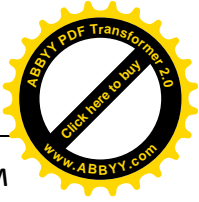
- *компетентність як спроможність* кваліфіковано здійснювати діяльність, виконувати завдання або роботу (Міжнародний департамент стандартів для навчання, досягнення та освіти – International Board of Standards for Training, Performance and Instruction (IBSTPI)). При цьому поняття компетентності містить набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості ефективно діяти або виконувати певні функції, спрямовані на досягнення певних стандартів у професійній галузі або певній діяльності [23, 1];

- *компетентність як готовність* до діяльності, що базується на досвіді (Г. К. Селевко) [13];

- *компетентність як досвід*. І. О. Зимня трактує компетенцію як сукупність знань і правил використання цих знань, а компетентність – як актуальний прояв компетенції, як інтелектуально й особистісно зумовлений досвід соціально-професійної діяльності людини, як знання, на основі яких людина може використовувати компетенції [6].

Російський педагог М. М. Боритко визначає компетенцію як створену заздалегідь вимогу до навчальної підготовки того, хто навчається, як характеристику його професійної ролі, а компетентність – як ступінь відповідності цій вимозі, ступінь засвоєння компетенції, як особистісну характеристику людини [3].

Отже, компетентність виступає як якість, особистісне надбання особи, що дозволяє їй вирішувати певні завдання, ухвалювати рішення, виносити судження у певній галузі. Основою цієї якості є знання,

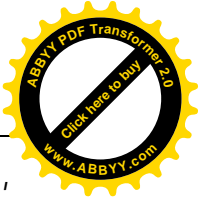
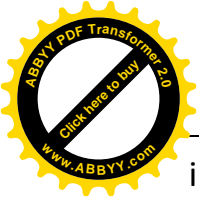

обізнаність, досвід соціально-професійної діяльності людини. Цим самим підкреслюється інтегративний характер поняття «компетентність». Тому ми не можемо погодитися з тими науковцями, які означають «компетентність» як *характеристику* особистості або її якості. Дійсно, компетентність характеризує особистість стосовно ступеня відповідності виконаного нею завдання тій вимозі, яка означена компетенцією. Компетентність – це не характеристика якості особистості, а її *якість*, набута у процесі навчально-пізнавальної та позанавчальної діяльності.

Окремі автори наукових публікацій компетентність розуміють як сукупність компетенцій. З таким розумінням ми також не можемо погодитися, оскільки поняття «компетенції» пов'язане зі змістом сфери діяльності, а «компетентність» завжди стосується особи, характеризує її здатність якісно виконувати певну роботу. Тому не можна тлумачити компетентність як сукупність компетенцій, оскільки ці поняття «знаходяться» у різних площинах.

У працях дослідників ми зустрічаємо поняття «компетентність» як в однині, так і в множині. На нашу думку, це пов'язано з вільним перекладом слова Competence (Competencies). Термін «компетентність» утворено з прикметника «компетентний» за допомогою суфікса *-ість*, який утворює іменник зі значенням якості. Відповідно до граматики української мови абстрактні поняття із значенням якості, які закінчуються на *-ість*, уживаються в однині. Ми вважаємо, що компетентність – це *якість* особистості, тому цей термін потрібно вживати в однині. Поняття «компетенція» може вживатися як в однині (коли йдеться про яку-небудь галузь діяльності або пізнання), так і в множині (коли йдеться про сукупність галузей).

Висновки. Здійснений у [4] аналіз понять компетенції і компетентності в наукових публікаціях дозволив нам дійти висновку про те, що ці терміни потрібно розрізняти. Компетенція характеризує офіційно закріплені повноваження організації чи посади (робочого місця) конкретного працівника і становить сукупність прав та повноважень, якими наділений конкретний орган або посадова особа, працівник організації відповідно до чинного законодавства і нормативних актів, статутів, положень, угод, договорів тощо. З одного боку, компетенція стосується сфери професійної діяльності, в якій працівник компетентний. Вона безпосередньо стосується процесу трудової поведінки посадової особи чи працівника організації. З другого боку, компетенція – це коло питань, в яких людина добре обізнана (або має певні повноваження). У сфері освіти компетенція – це об'єктивна категорія, суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, досвіду, ставлень у певній сфері діяльності людини як абстрактного носія; компетентність – це

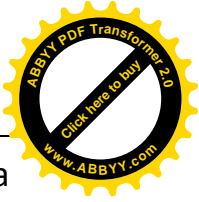
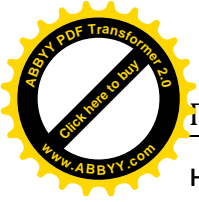

інтегративне утворення особистості, що поєднує знання, уміння, навички, досвід й особистісні якості, які зумовлюють прагнення, готовність і здатність розв'язувати проблеми і завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмета і результату діяльності. Поняття «компетенція» пов'язане зі змістом сфери діяльності, а «компетентність» – з особистістю, із здатністю особи ефективно діяти в різних ситуаціях. Поняття «компетентності» відображає внутрішню сторону діяльності суб'єкта з реалізації тих цілей, які задані в понятті компетенції. *Компетентність виявляється в успішно реалізованій у діяльності компетенції* і включає особисте ставлення до предмета і продукту діяльності. Принципова, на наш погляд, відмінність компетенції від компетентності полягає в тому, що компетенція є інституційним поняттям, що визначає статус якої-небудь особи, а компетентність є поняттям функціональним.

Компетенція визначається державою, певними установами або окремими особами, які уповноважені організувати відповідний вид діяльності, а компетентність набувається особою у процесі опанування знань, умінь, навичок, набуття досвіду і вказує на здатність і нахил індивіда до виконання певного виду діяльності. Існує тісний діалектичний взаємозв'язок компетенції та компетентності. Вони перебувають у тісній гармонії, коли компетенція відповідає вимогам часу, а її носії – суб'єкти – відповідають її вимогам. На зміст компетенції впливають соціальне замовлення, рівень розвитку суспільства та його окремих представників, конкретно-історичні цілі тощо. За умови відставання та невідповідності особистісних морально-ділових рис суб'єкта його новій компетенції, тобто новому колу повноважень (функцій), виникає конфліктна ситуація.

На формування компетентності впливають сама компетенція та особистісні морально-ділові риси суб'єкта. Якщо вони будуть суперечити компетенції відповідної посадової особи, то виникатиме конфлікт між суспільством та особистістю. Рівень професійних, спеціальних знань, які відповідають компетенції, ступінь розвиненості особистісних якостей суб'єкта є передумовою його успішної реалізації або ж нереалізації. Особливістю професійної компетентності є стан організованості професійного середовища: чим гірше організована професійна діяльність, тим необхіднішим є професійно компетентний спеціаліст. Таким чином, поняття «компетентність» і «компетенція» є взаємопов'язані та взаємозумовлені, але нетотожні одне одному.

Як особистісне утворення, компетентність можна подати у вигляді сукупності компонентів: мотиваційного, когнітивного, діяльнісного, ціннісно-рефлексивного, емоційно-вольового. Виділені компоненти існують

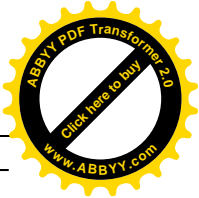
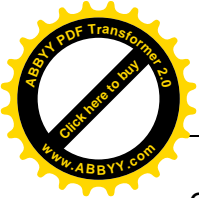
не ізольовано один від одного, а тісно взаємопов'язані. Така точка зору на суть компетентності переважає у працях як українських, так і російських дослідників. Тому некоректно окремий компонент компетентності назвати компетенцією або компетентністю (наприклад, мотиваційна, рефлексивна, емоційна компетентність), як це можна зустріти в окремих публікаціях, адже порушується системна й інтегративна сутність компетентності.

Компетенція – це коло питань, в яких людина добре обізнана (або має певні повноваження), а компетентність – це інтегративне утворення особистості, яке є результатом набуття компетенцій. У сфері освіти компетенція – це об'єктивна категорія, суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень тощо у певній сфері діяльності людини як абстрактного носія; а компетентність – це інтегративне утворення особистості, що поєднує знання, уміння, навички, досвід й особистісні якості, які зумовлюють прагнення, готовність і здатність розв'язувати проблеми і завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмета і результату діяльності. Якщо компетенція є відчуженою, наперед заданою соціальною вимогою (нормою) до освітньої підготовки особи, необхідної для ефективного здійснення продуктивної діяльності, то компетентність – уже досягнута особистісна якість.

Подальших досліджень потребує проблема реалізації компетентнісного підходу, зокрема технологія формування та оцінювання професійної компетентності в умовах європейської кредитно-трансферної системи організації навчання майбутніх фахівців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Армстронг М. Практика управления человеческими ресурсами / М. Армстронг ; под ред. С. К. Мордовина. – [8-е изд.]. – СПб. : Питер, 2004. – 832 с.
2. Баханов К. О. Традиції та інновації в навчанні історії в школі: Дидактичний словник-довідник / К. О. Баханов. – Запоріжжя, 2002. – 120 с.
3. Борытко Н. М. Профессионально-педагогическая компетентность педагога [Электронный ресурс] / Н. М. Борытко // Интернет-журнал «Эйдос». – 2007. – 30 сентября. – Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2007/0930-10.htm>.
4. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / М. С. Головань // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 23–30.
5. Зеер Э. Компетентностный поход к модернизации профессионального образования / Э. Зеер, Э. Сыманюк // Высшее образование в России. – 2005. – № 4. – С. 23–30.
6. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.
7. Ключевые компетенции и образовательные стандарты: Доклад А. В. Хуторского на Отделении философии образовательной и теоретической педагогики. РАО 23 апреля 2005г. [Электронный ресурс] // Центр «Эйдос». – Режим доступа : www.eidos.ru/news/compet.htm.
8. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / [під заг. ред. О. В. Овчарук]. – К. : «К.І.С», 2004. – 112 с.

9. Латинско-русский словарь / [ред. И. Х. Дворецкий]. – М. : Русский яз., 1976. – С. 217.
10. Новый тлумачний словник української мови : у 3 т. / [уклад. : В. В. Яременко, О. М. Сліпушко]. – К. : АКОНІТ, 2006. – Т 1 : А–К. – 926 с.
11. Ожегов С. И. Словарь русского языка: 70 000 слов / С. И. Ожегов ; под ред. Н. Ю. Шведовой. – [23-е изд., испр.]. – М. : Русский яз., 1990. – 917 с.
12. Психологический словарь / [авт.-сост. В. Н. Копорулина, М. Н. Смирнова, Н. О. Гордеева, Л. М. Балабанова] ; под ред. Ю. Л. Неймера. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2003. – 640 с.
13. Селевко Г. Компетентности и их классификация / Г. Селевко // Народное образование. – 2004. – № 4. – С. 138–143.
14. Советский энциклопедический словарь. – [3-е изд.]. – М. : Совет. энцикл., 1984. – 1600 с.
15. Спенсер Лайн М. Компетенции в работе. Модели максимальной эффективности работы / Лайн М. Спенсер, Сайн М. Спенсер. – М. : НИРРО, 2005. – 384 с.
16. Управление персоналом организации : учебник / [под ред. А. Я. Кибанова]. – М. : ИНФРА-М, 1997. – 512 с.
17. Ушаков Д. Н. Толковый словарь современного русского языка / Д. Н. Ушаков ; под ред. Н. Ф. Татьянченко]. – М. : Альта-Пресс, 2005. – 1216 с.
18. Холодная М. А. Психология интеллекта. Парадоксы исследования / М. А. Холодная. – СПб. : Питер, 2002. – 272 с. (Серия «Мастера психологии»).
19. Шадриков В. Д. Новая модель специалиста: инновационная подготовка и компетентностный подход / В. Д. Шадриков // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 8. – С. 26–31.
20. Шишов С. Е. Школа: мониторинг качества образования / С. Е. Шишов, В. А. Кальней. – М. : Пед. общ-во России, 2000. – 316 с.
21. Hornby A. S. Oxford Student's Dictionary of Current English / A. S. Hornby. – Oxford : Oxford University Press ; Moscow : Prosveshcheniye Publishers, 1984. – 769 p.
22. New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English language: Lexicon Publication, 1993. – 1150 p.
23. Spector J. Michael-de la Teja, Ileana. ERIC Clearinghouse on Information and Technology Syracuse NY. Competencies for Online Teaching. ERIC Digest. Competence, Competencies and Certification / J. Spector. – 2002. – P. 1–3.
24. The Concise Oxford English-Russian Dictionary / [ed. by Paul Falla]. – Oxford : Oxford University Press, 2001. – 1007 p.
25. Woodruffe C. Competent by any other name / C. Woodruffe // Presental Management. – 1991. – September. – P. 30–33.

РЕЗЮМЕ

Н. С. Головань. Компетенция и компетентность: сравнительный анализ понятий.

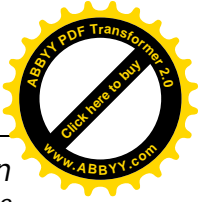
В статье проанализированы подходы к определению понятий «компетенция» и «компетентность» как базисных понятий компетентностного подхода. Установлена взаимосвязь между этими понятиями, обосновано их разграничение. Компетенция – это круг вопросов, в которых человек хорошо осведомлен (или имеет полномочия). Компетентность – это интегративное личностное образование (качество личности), являющееся результатом овладения компетенциями. Компетентность проявляется в успешно реализованной в деятельности заданной компетенции.

Ключевые слова: компетентностный подход, компетенция, компетентность, готовность, способность, деятельность.

SUMMARY

M. Golovan'. Competency and competence: comparative analysis of concepts.

The article analyzes the approaches to defining the concepts of «competency» and «competence» as the basic concepts of competence-based approach. The relationship between these concepts, justified their separation. Competency – a range of issues in which a

person is well aware (or has the authority). Competence – an integrative personal education (quality of the individual), which is the result of mastering the competency. Competence is manifested in the successfully implemented in the activity of a given competency.

Key words: competence approach, competency, competence, readiness, ability, activity.

УДК 371.72:17.022–057.876

О. О. Єжова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВ'Я В УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті визначено вимоги до методичної підготовки викладачів професійно-технічних навчальних закладів для проведення здоров'яспрямованої діяльності. З'ясовано, що рівень методичної підготовки викладачів потребує відповідності сучасному стану розвитку теорії і методики виховання.

Ключові слова: формування ціннісного ставлення до здоров'я, методична підготовка, викладачі професійно-технічних навчальних закладів.

Постановка проблеми. Положення О. Леонтєва щодо формування особистості у процесі діяльності вважаємо актуальним для процесу формування ціннісного ставлення до здоров'я в учнів професійно-технічних навчальних закладів [5]. Його застосування вимагає такої організації здоров'яспрямованої діяльності у ПТНЗ, яка б відповідала виховній меті – формуванню ціннісного ставлення до здоров'я в учнів та забезпечувала передачу знань, умінь і навичок у процесі комунікації зі старшим поколінням. Здоров'яспрямована діяльність у професійно-технічних навчальних закладах здійснюється під керівництвом та за безпосередньої участі педагогічних колективів.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз різних моделей здоров'яспрямованої діяльності [6] дозволяє констатувати, що під час реалізації педагогічного супроводу процесу формування ціннісного ставлення до здоров'я в учнів ПТНЗ необхідно звернути увагу на рівень забезпеченості кваліфікованими кадрами для цієї роботи, рівень активності педагогічного колективу у вирішенні завдань збереження й зміцнення здоров'я учнів, ефективність та результативність щодо сформованості ціннісного ставлення до здоров'я. Варто зазначити, що провідна ідея досліджуваних моделей здоров'яспрямованої діяльності полягає у збереженні переважно фізичного здоров'я учнів, про що свідчить її зміст: дотримання санітарно-гігієнічних вимог до внутрішньонавчального середовища, збільшення рухової активності, застосування профілактичних та реабілітаційних засобів у процесі оздоровлення учнів тощо.